

Vilans

Factsheet

Hospital Elderly Life Program (HELP)

Kwetsbare ouderen

Inhoudsopgave

Factsheet Hospital Elderly Life Program (HELP)

Gevolgen van een delier	3
Preventieve maatregelen	4
Inzet van geschoolde vrijwilligers	4
Resultaten van het HELP-programma	4
Nederlandse ziekenhuizen	4
Ervaringen met HELP	5
Het HELP zorgconcept	5
Werken met geschoolde vrijwilligers	6
Aan de slag met het HELP-programma	6
Vilans	6

Factsheet **Hospital Elderly Life Program (HELP)**

Kwetsbare oudere patiënten lopen in het ziekenhuis een groot risico op delier: acute, tijdelijke verwardheid.

In deze factsheet lees je wanneer een delier optreedt, wat de gevolgen kunnen zijn en hoe je een delier kunt voorkomen door inzet van het Amerikaanse Hospital Elderly Life Program (HELP-Programma).

De laatste jaren is er steeds meer aandacht voor de zorg voor kwetsbare ouderen in het ziekenhuis en in het bijzonder voor het optreden van een delier bij kwetsbare ouderen. Een ziekenhuisopname betekent voor kwetsbare ouderen en hun naasten vaak een breuk in de continuïteit van hun bestaan met onnodig verlies van kwaliteit van leven en zelfredzaamheid als gevolg.

Gevolgen van een delier

Kwetsbare ouderen lopen daarnaast tijdens ziekenhuisopname een groot risico op complicaties en blijvende functionele beperkingen, met in extreme gevallen langdurige verpleeghuisopname en zelfs voortijdige sterfte als gevolg. Een delier heeft nog lang na de ziekenhuisopname gevolgen voor de levenskwaliteit van de kwetsbare ouderen.

Een familielid: 'Eerst dacht ik dat een delier iets met alcohol te maken had. Maar het heeft toch iets met de hersenen te maken.'

Preventieve maatregelen

Door eenvoudige maatregelen is een delier te voorkomen, dan wel de duur en de ernst ervan te verminderen. Deze preventie bestaat uit:

- aandacht voor cognitieve problemen
- aandacht voor verminderd gehoor en/of visus
- voorkomen van uitdroging en ondervoeding
- voorkomen van immobiliteit
- voorkomen van verstoring slaap/waakpatroon

Inzet van geschoolde vrijwilligers

Vaak blijken deze eenvoudige maatregelen toch moeizaam hun weg te vinden naar de dagelijkse ziekenhuispraktijk. In de ziekenhuiszorg ligt de prioriteit meestal bij het acute medische probleem. En niet bij het optimaliseren van de opnameomgeving. Gezien de verwachte tekorten aan verpleegkundigen zal dit de komende jaren niet veranderen. Door de inzet van geschoolde vrijwilligers zal de ziekenhuisopname de balans in het dagelijks leven minder verstoren, zullen stress en angst afnemen, zullen delieren voorkomen worden en zal de kwaliteit van leven van kwetsbare ouderen en hun naasten behouden blijven. Kortom, meer welzijn leidt tot minder zorg.

Resultaten van het HELP-Programma

In de V.S. is in de jaren negentig het Hospital Elderly Life Program (HELP) ontwikkeld en onderzocht. Dit resulteerde in significant minder delieren en delieren van kortere duur. Inmiddels wordt wereldwijd met het HELP-programma gewerkt. Er zijn meer dan 200 ziekenhuizen in 11 landen die met dit programma werken, waaronder Nederland.

Patiënten en familie over het HELP-Programma: 'ja, ik heb het als heel prettig ervaren. Ik heb grote bewondering voor de vrijwilligers.'

Nederlandse ziekenhuizen

In Nederland zijn vanuit het Universitair Medisch Centrum Utrecht (UMCU) en het UMC Radboud HELP-programma's ontwikkeld voor de Nederlandse ziekenhuizen. De informatie in deze factsheet is afkomstig van het HELP-programma zoals dat in het UMCU in samenwerking met het Diaconessenhuis Utrecht/Zeist en het Ziekenhuis Gelderse Vallei is ontwikkeld en onderzocht.

Een familielid over HELP: 'Mijn moeder was niet vriendelijk en de vrijwilligers bleven gewoon rustig. Ik vond dat heel prettig.'

Ervaringen met HELP

Ervaringen met het HELP-programma in het UMCU, het Diaconessenhuis en het Ziekenhuis Gelderse Vallei.

Vrijwilligers:

- Prettig patiëntencontact
- Over het algemeen goed contact met verpleegkundigen
- Behoefte aan meer binding met het team
- In eerste instantie vooral gesprekken, later ook wandelen en ondersteuning bij eten/drinken

Patiënten:

- Positieve ervaringen met HELP in het algemeen
- Gezelschap van HELP-vrijwilligers prettig
- Voor sommige patiënten is 1x per dag bezoek voldoende
- Enkele patiënten willen liever geen HELP-vrijwilliger tijdens etenstijd en bezoektijden

Professionals:

- Door HELP-vrijwilliger meer 'actieve' tijd en aandacht voor patiënt
- HELP-vrijwilliger biedt structuur en begeleiding
- Patiënt komt vaker uit bed en loopt meer

Het HELP zorgconcept

- 1 Geschoolde vrijwilligers worden ingezet om kwetsbare ouderen tijdens de ziekenhuis opname te ondersteunen. Zij doen dit door de patiënt gezelschap te houden en te stimuleren bij eten en drinken, meer bewegen, activiteiten doen en oriëntatie. Het doel is dat kwetsbare ouderen zo actief mogelijk blijven functioneren tijdens de opname, waardoor het risico op een delier kleiner wordt.
- 2 Er wordt aanvullende expertise op het vlak van de zorg voor kwetsbare ouderen ingezet; bijvoorbeeld door het inschakelen van een verpleegkundig specialist en/of de mogelijkheid tot consultatie van een geriater.

- 3** Op de deelnemende afdelingen worden de afdelingsteams getraind op preventie en vroegsignalering van het delier. Bij opname stelt de verpleegkundige of verpleegkundig expert/specialist vast of de oudere patiënt een verhoogd risico loopt op een delier. Bij risicopatiënten worden vrijwilligers ingezet en observeren verpleegkundigen op systematische wijze (aan de hand van verpleegkundige checklists) op symptomen van een delier. Op verdenking van een delier komt de geriater in consult en wordt zo nodig een behandeling ingezet.

Werken met geschoolde vrijwilligers

Uit ervaring blijkt dat er veel belangstelling is onder vrijwilligers om mee te werken aan het HELP-programma. Er is een tweedaags scholingsprogramma ontwikkeld om vrijwilligers te trainen in de HELP-interventies. Daarnaast is het belangrijk om vervolgbijeenkomsten te organiseren.

Aan de slag met het HELP programma?

Bekijk het [Stappenplan Hospital Elderly Life Program \(HELP\)](#) (pdf) met diverse materialen om het HELP-programma te implementeren. Zoals een vrijwilligersbeleidsplan en een scholingsmap.

Vilans

Vilans is het landelijke kenniscentrum voor de langdurige zorg. Onze grootste doelgroep is kwetsbare ouderen. Vilans ontwikkelde trainingen voor vrijwilligers en een implementatiepakket als onderdeel van het HELP-programma van het UMCU.